

Hembygdsbladet

År 2019
Nr 1

Medlemsblad för Vikingstad Hembygdsförening.
Hemsida: hembygd.se/vikingstad
Kontakt: Rickard Fransson Tel 070 5225256
Ansvarig utgivare: Gunnar Asplunder

Redaktörer:
Rickard Fransson
Anders Cedergren

Ordföranden har ordet:

Januari 2019. Nytt år igen och alla önskas en god fortsättning på det nya året. Det blev ju lite snö under adventstiden, behövde skotta två gånger, annars får man ju säga att det varit en lugn julhelg. Jag firade min jul nere i Skåne.

I hembygdsföreningen börjar vi nu planera det nya årets verksamhet, årsmöte som vanligt i början av mars, sommarkafèet startar i maj och vi räknar med att göra några utflykter. Dessutom har vi omsorg om vår gamla gård. Är det någon som har idéer så berätta det gärna för oss. Som vanligt är vi ju på hembygdsgården varje torsdagsförmiddag och vem som har lust är välkommen för prat, arbete och fika. Ha det så bra alla, vi ses och hörs. Marianne.

Den gamla bilden

Traktorplöjning vid Nybble gård år 1914. Traktorförare Anders Eriksson, bodde i Fridhem under Nybble, med hustrun Frida

Självbindare vid Bankebergs Mellangård. Oskar Åstrand kör med tre hästar. År 1922

Höbärgning vid Mellangården 1930 Fr.v.Albin Nilse, ladugårdskarl Johansson och hans son, Filip Nilse, Oskar Åstrand. Albin och Filip är gårdsägare.

Om en utvandrare.

Stolt Vikingstadättling, Robert Rudine bosatt på en husbåt i Seattle, visar här upp ett familjeporträtt för att uppmärksamma 130-årsminnet av sin farfar Valfrid Fabian Rudins födelse i Ryttaaretorpet nr 47 under Qvarstad den 13/10 1888. Fadern, till vänster på fotot, var livgrenadjären Gustaf Alfred Rudin. Han var född den 13/9 1858 i Nykil och hans hustru Eva Fredrika Zetterberg var född den 2/2 1859 i Vårdsnäs.

Volfred Fabian Rudine, som Roberts farfar senare kom att kalla sig, utvandrade redan den 9/5 1890 med sina föräldrar och en äldre bror till Nordamerika. Han besökte Vikingstad vid två tillfällen under början av 70-talet, första gången med sin son och sonhustru och andra gången

tillsammans med sonsonen Robert, då han en vacker sommardag fick träffa sina kusiner Tyko Klasson och Edit Samuelsson i Fågelkulla i Nykil. Han levde till omkring 1976 i Dallas i Texas, där han varit bosatt åtminstone sedan 1908 efter några år i Minnesota. Robert hoppas nu att i sällskap med sin fru Janet Yoder, kunna göra ett nytt besök i Sverige under detta år.

Torbjörn Asplunder

Gamla mått.

Skogsmil är ett gammalt svenskt längdmått som motsvarade ungefär en rast, dvs hur långt en person kunde ta sig utan att vila. Lite drygt 5 kilometer. Men på grund av framkomligheten fanns det även fjällmil.

År 1649 infördes enhetsmilen som motsvarade 10 688,54 meter = Upplandsmil.

Den delades in i 4 fjärdingsvägar om vardera 4 500 alnar eller 2 672 meter. En mil skulle representera avståndet mellan Gästgivaregårdarna.

Genom 1665 års regelverk infördes följande definition: 1 svensk mil = 3 600 stänger = 6 000 famnar = 18 000 alnar = 36 000 fot = 10 688,54 meter. En norsk mil var då: 11 298 meter.

Pilskott: Nordiskt längdmått. Längden man kunde skjuta en pil, ca 2-300 meter eller 1/10 del fjärdingsväg = 267 meter.

År 1889 anges i Sverige och Norge 1 mil = 10 kilometer då metersystemet infördes i svensk-norska unionen.

Ur Wikipedia

Slipsten för att vässa gårdens eggredskap. Bild från trakten av Stora Åby, Ödeshög.

1 december Julmarknad på hembygdsgården.

Efter att marknadsgeneralen Hans Person gjort ett intensivt arbete med att inbjuda marknadsknallar så kunde marknaden erbjuda ett 20 tal olika försäljare/knallar. En välbesökt marknad som hade mycket att erbjuda köparna, såsom smycken, bröd, ägg, ullhantverk, fisk, honung, godis och mycket mera. Loppisen hade flyttat ut och sålde olika julsaker. Inne i huvudbyggnaden serverades det kaffe med lussekatter och pepparkakor. Ett flertal lotterier såldes, med många fina vinster. Julmusik hördes från högtalarna. Tack till de som fixat marknaden och tack till våra sponsorer. Julmarknaden arrangerades i samarbete med Studieförbundet.

Marknadsgeneralen Hans Persson till höger, har fått tomte och polisbesök.

Fiskar till försäljning.

Skolfoto

Gismestads skola, Vikingstad troligen. 1930 Lärare Martin Ålström. Bakre rad fr.v. Maj Tapper, Anna Svensson, Ingrid Rosberg, Anna-Maj Halin, Gustav Nilsson, Egon Vederberg, Gösta Vik. Mittraden: Vivan Kalin, Margareta Blomqvist, Gösta Pettersson, Ingrid Vederberg, Gertrud Karlsson, Einar Vik, Gunnar ?, Lars Gustavsson. Främre rad: Gunborg ?, Lisa Blomqvist, Åke Andersson, Yngve Dahlqvist, Einar Rosberg, Tore Pettersson, Sten Karlsson, Axel Vidar, Gösta Gillberg.

Har du gamla skolfoton liggandes, kontakta Ulla Eliasson eller Veine Nilseryd inför kommande utställning.

Ett stort träd som växte farligt nära Gröna villan är nu nedsågat. Vi anlidade arborister som smidigt sågade ner trädet gren för gren, och även transporterade bort allt från hembygdsgården. Kostnaden för detta blev ca 8000 kronor

I år fortsätter vi att måla och renovera på Hembygdsgården. Vill du hjälpa till så är du välkommen.

Hilda i Kvarstad.

Bild från Göran N

Hilda var min farmor. Hon föddes den 21 november 1881 i Nykils prästgård i Näs. Hilda var äldsta dottern till Per Gustav Pettersson och dennes hustru Anna Matilda Andersson. Den 21 oktober 1905 gifte sig Hilda, i Nykil, med nämndemannssoonen Hjalmar Nilsson från Kvarstad.

Jag fick aldrig tillfälle att träffa farmor, hon dog innan hon hann fylla 50 år. Min far och Ellen Fredriksson har berättat för mig om farmor. Ellen tyckte synd om Hilda, hon hade det svårt med sitt hjärtfel och en besvärlig astma och tyckte inte att hon räckte till i hemmet. Barnen fick tidigt lära sig att hjälpa till hemma då maken Hjalmar var mycket för jakt och inte alltid fanns hemma när hjälp behövdes.

När det var dags att klippa fåren, kommer far ihåg hur hans mormor kom från Nykil för att bistå. Morfar körde ner mormor med häst och vagn. Som regel använde morfar "Gisbomärra", ett väldigt ystert sto, som bara fick köras av honom själv.

Kläder till barnen och kvinnorna på Kvarstad syddes av fröken Västergren, hon bodde i Fettjestad och rökte cigarr. När det var dags för nya kläder hämtade Hjalmar henne med häst och vagn och så syddes det på gården. Herrkläder beställdes hos skräddare Eliasson, han sydde bland annat fars konfirmationskostym. Det fanns också en skräddare i Harg och på senare tid anlätades skräddare Klasèn.

Till slakten hade farmor hjälp av bland andra Elin, gift med rättaren på Rakereds Storgård. Man tog tillvara nästan allt vid slakten. Djurhudarna saltades och lämnades till garvning hos Segerdahls i Linköping. Läder togs sedan hem för tillverkning av skor, stövlar och förskinn och av en del gjordes seldon.

Hos skomakare Skepp i Plättebo lagade och tillverkade vi våra skor. Edman i Backgården och Kilman i Malmslätt var också anlitade på den tiden. Selar och seldon tillverkades och reparerades av sadelmakare Karlsson i Högstorp, senare övertog sonen Arvid faderns arbete. Arvid jobbade under sommarhalvåret vid tegelbruket och flyttade senare till Malmslätt. Far minns när han och brodern Per fick förskinn och grova skor, gjorda av fårhudar, från morfadern i Nykil. Han hade gjort en beställning av Ardell, byskomakar´n i Nykil.

Den 17 februari 1930 avlider farmor Hilda i Kvarstad. Hennes vita kista var först uppställd på glasverandan på gården och därefter i uthuset som klätts med vita lakan i taket och på väggarna. Till begravningen fördes kistan i församlingens likvagn. Vagnen var en mycket fin svart vagn som drogs av hästar. Innertaket var vitt med stjärnor och på sidorna hängde svartvita tofsar.

Vid farmors sista färd, var Oskar i Trollhagen kusk och parhästarna hade han lånat vid skjutshället på Bankebergs Mellangård, där Oskar "tjänste" som dräng. Begravningsgästerna åkte bil till Vikingstads kyrka. David i Lilla Greby körde farfar Hjalmar's Ford med farfar som passagerare medan min far åkte med landsfiskal Paul Svärd, som vid detta tillfälle hade sin tjänstebostad i Lilla Greby
Texten av Göran Nilseryd ur boken Rakered - en försvunnen socken.

Foton ur Allerts samling och Rickard Fransson.
Har någon foto på Rakered såg samt Plättebo ?

**Vikingstad Hembygdsförening inbjuder till årsmöte.
Söndagen den 3 mars 2019 kl 17.00 i Missionskyrkan
Vikingstad.**

Program:
Sedvanliga årsmötesförhandlingar

Kaffeservering, lotterier

Rolf Eriksson fd. ordförande. polis mm. håller föredrag.

Alla hälsas hjärtligt välkomna!!

/Styrelsen

Valberedning: Christer Bågenmark. Rickard Fransson

Vikingstads Hembygdsförening
Returadress Gunnar Månson, Torsgatan 14A
590 49 Vikingstad

59 besökare gissade skinkans vikt på julmarknaden och gissningarna var mellan 910 och 3785 gram. Skinkan vägde 1920 gram och Marita Pettersson gissade 1900 gram och vann skinkan. Grattis!

Kommande aktiviteter i Vikingstads Hembygdsförening

3 mars årsmöte söndag kl 17 i Missionskyrkan.

16 maj sommarkafé och loppis öppnar för säsongen.

Utflykter: Kornettgården? Stenugnsbageriet ? Vreta Kloster Kyrka?

Berättarafton.

Senaste nytt om aktiviteter med mera hittar du på föreningens hemsida hembygd.se/vikingstad

Vill du bli medlem i Hembygdsföreningen?

Medlemsavgiften är 120 kr/år, kontakta någon i styrelsen. Du som är medlem, värva gärna nya till föreningen. Vi vill se flera yngre medlemmar.

Hembygdsföreningen välkomnar alla som vill lära och värna om hembygden.

Vi reserverar oss för eventuella faktafel.

Meddela oss gärna om vad ni vill läsa eller om ni har något som ni vill att flera ska få läsa. Bilder uppskattas mycket, om vi kan få ta del av dem.
Manusstopp 2019 Nr 2 27 april Nr 3 27 juli Nr 4 19 oktober

Aktiviteter utföres i samarbete med Studieförbundet.

